

Spis treści

PODZIĘKOWANIA	7
WPROWADZENIE, czyli o możliwości znalezienia się gdzie indziej	9
PŁASZCZYZNA TEORETYCZNA	15
1. Istota twórczości	15
1.1. Próba deskrypcji pojęcia	17
1.2. Twórczość w ujęciu historycznym	29
1.3. Strukturalna wielopoziomowość pojęcia „twórczość”	36
1.4. Dychotomiczność pojęcia twórczości	42
1.5. Potencjalność twórcza jako fenomen	46
1.6. Osobowościowe determinanty twórczej jednostki	50
2. Sztuka współczesna	57
2.1. Definitywny koniec sztuki czy sztuka bez granic?	59
2.2. (Neo)awangarda i (post)modernizm jako terminy porządkujące	65
2.3. Koniec początku, czyli antysztuka Marcela Duchampa	73
2.4. Action painting jako nurt ekspresjonizmu abstrakcyjnego	77
2.5. Warholowe puszkę zupy i ruch pop-artowy	83
2.6. Pozostałe wybrane nurty sztuki współczesnej i ich interaktywność	88
3. Sztuki wizualne a człowiek i jego rozwój	95
3.1. O sztuce „cenniejszej niż złoto”, czyli o jej roli w życiu człowieka	97
3.2. Umiejętności plastyczne – od spontanicznych bazgrot po kryzys twórczy	103
3.3. Plastyka w szkole – kiedyś i dziś. Ewolucja koncepcji wychowania plastycznego w Polsce	116
3.4. Źródła motywacji człowieka do podejmowania działań artystycznych	124
3.5. O sztuce masowej i jej wewnętrznie krystalizujących się trendach	129
METODOLOGIA BADAŃ WŁASNYCH	135
1. Być pomiędzy. Strategia dualistyczna, czyli o pluralistycznej wizji metodologicznej w badaniach własnych	135
2. Przedmiot i cele badań. W odpowiedzi na pytanie „po co?”	140
3. Struktura badań własnych – wprowadzenie	144
4. Dookreślenie i eksplikacja pól i kategorii badawczych	148

4.1. Pola weryfikacyjne w kategorii twórczości i kategorii artystycznej . . .	148
4.1.1. Specyfika metody (próby) eksperymentalnej w badaniach własnych i ogólne informacje na temat cyklu zajęć plastycznych	148
4.1.2. Charakterystyka zajęć eksperymentalnych	150
4.1.3. Hipotezy, zmienne oraz sposoby pomiaru wraz z uzasadnieniem przyjętych metod statystycznych	160
4.2. Pola diagnostyczne w kategoriach twórczości i artystycznej.	169
4.2.1. Opis sposobu zbierania danych w kategorii twórczości	169
4.2.2. Opis sposobu zbierania danych w kategorii artystycznej	173
5. Charakterystyka grupy badanej	175
6. Program zajęć eksperymentalnych – proponowane scenariusze	178

CZĘŚĆ EMPIRYCZNA 197

1. Pole weryfikacyjne – kategoria twórczości. Wpływ zajęć eksperymentalnych na potencjalność twórczą dzieci.	197
1.1. Wpływ zajęć eksperymentalnych na poziom twórczego (dywergencyjnego) myślenia. Podejście indywidualizujące i uogólniające	199
1.2. Wpływ zajęć eksperymentalnych na zachowania heurystyczne, nonkonformistyczne, algorytmiczne i konformistyczne. Podejście indywidualizujące i uogólniające	208
1.3. Wpływ zajęć eksperymentalnych na postawę twórczą dzieci. Podejście indywidualizujące i uogólniające	218
1.4. Wpływ zajęć eksperymentalnych na wyobraźnię twórczą dzieci. Podejście indywidualizujące i uogólniające	225
1.5. Początek drogi do twórczości z zatrważającą stagnacją w tle	234
2. Pole weryfikacyjne – kategoria artystyczna	236
2.1. Wpływ zajęć eksperymentalnych na nastawienie dzieci do przedsięwzięć o charakterze artystycznym.	237
2.2. Wpływ zajęć eksperymentalnych na możliwości i umiejętności plastyczne uczniów. Podejście indywidualizujące i uogólniające	244
2.3. Niejednoznaczność inicjująca rozważania na temat efektywności zastosowania materiałów wizualnych w badaniach.	257
3. Pole diagnostyczne – kategoria twórczości. Zachowania dziecięce w stosunku do proponowanych czynności plastycznych oraz cechy dzieła twórczego w wytworach plastycznych dzieci	259

3.1. Zachowania i reakcje dzieci w stosunku do proponowanych czynności mających ścisły związek z treningiem twórczości	259
3.2. Pozytywne nastawienie do zajęć twórczych vs społeczna inhibicja . . .	264
3.3. Analiza i ocena wytworów plastycznych dzieci w kategoriach zaproponowanych przez autorów CPAM.	266
3.4. Stylowa zamieć w stopniach, czyli o ocenie wytworu plastycznego z perspektywy wyznaczników dzieła twórczego	275
4. Pole diagnostyczne – kategoria artystyczna. Zachowania dziecięce w stosunku do proponowanych czynności plastycznych	277
4.1. Zachowania i reakcje dziecięce w perspektywie podejmowanych czynności plastycznych	277
4.2. Destrukcyjna moc unifikacji i gloryfikacji wytworu w perspektywie pozytywnych reakcji i zachowań dziecięcych	291
ZAKOŃCZENIE	293
BIBLIOGRAFIA	297
ANEKS	311